ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ORTAK DERSLER BÖLÜM BAŞKANLIĞI
TÜRK DİLİ – I

ANLATIM TÜRLERİ 6

Bu bölümü çalıştıktan sonra;

- ✓ Anı, günlük ve edebî mektup türlerini tanıyacaksın.
- ✓ Bu türlerin tarihsel gelişimini ve önemli temsilcilerini bileceksin.
- ✓ Her türün temel özelliklerini ayırt edebileceksin.
- ✓ Gerçek yaşantıya dayalı metinlerin yazınsal işlevini anlayacaksın.
- ✓ Kişisel anlatımın edebî metinlerdeki yerini kavrayacaksın.

1. Anı

1.1 Tanımı

Anı, bir kimsenin yaşadığı, gördüğü, duyduğu ve belleğinde iz bırakmış olayları geçmiş yaşantısından bir kesit içinde anlattığı yazı türüdür. İçtenlikli bir dille yazılır ve doğrular çarpıtılmadan aktarılır. Düş gücüne yer verilmez.

1.2 Tarihsel Gelişimi ve Önemli Temsilcileri

Dünya edebiyatında ilk örnek Ksenophon'un *Anabasis* adlı eseridir. Türk edebiyatında ise ilk örnek Babür Şah'ın *Babürname* adlı eseridir. Modern yazarlar arasında Halit Ziya Uşaklıgil, Hüseyin Cahit Yalçın, Halide Edip Adıvar, Yahya Kemal Beyatlı ve daha birçok isim yer almaktadır.

1.3 Temel Özellikleri

Gerçek yaşantıya dayanır. Toplum yapısı ve tarihsel dönem hakkında ipuçları sunar. Belge ve tanıklıklarla desteklenebilir.

2. Günlük

2.1 Tanımı

Günlük, kişinin yaşayıp kayda değer bulduğu olayları tarih belirterek yazdığı yazı türüdür. İzlenim ve düşüncelerini içten bir anlatımla yansıtır.

2.2 Tarihsel Gelişimi ve Önemli Temsilcileri

Edebî günlüklerin ilk örneği Fanny Burney'in yazılarıyla görülür. Türk edebiyatında ilk örnek Direktör Ali Bey'in *Seyahat Jurnali* adlı eseridir. Önemli yazarlar arasında Nurullah Ataç, Tomris Uyar, Oğuz Atay, Cemal Süreya ve Hilmi Yavuz yer alır.

2.3 Temel Özellikleri

İçe dönük ve dışa dönük olmak üzere ikiye ayrılır. İçe dönük günlükler kişisel, dışa dönük günlükler ise toplumsal nitelikler taşır.

3. Edebî Mektup

3.1 Tanımı

Edebî mektup, yazınsal nitelik taşıyan ve sanatçılar tarafından yazılmış olan mektup türüdür. Sanat değeri taşıyan ifadelerle yazılır.

3.2 Tarihsel Gelişimi ve Önemli Temsilcileri

Türün ilk örnekleri Cicero ve Horatius'un mektuplarıdır. Türk edebiyatında Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi, Abdülhak Hamit, Ziya Gökalp, Nâzım Hikmet gibi birçok edebiyatçının mektupları bu türde örnektir.

3.3 Temel Özellikleri

Belge niteliği taşır, dönem hakkında bilgi verir. Bazı örnekleri açık mektup şeklindedir. Gazete ve dergilerde yayımlanmak üzere yazılır.